

Årsrapport 2023

HelseOmsorg21-rådet

HelseOmsorg21-rådet (rådet) skal skape en målrettet og helhetlig nasjonal innsats for forskning og innovasjon innenfor helse og omsorg. Innsatsen er rettet mot hele verdikjeden fra forskning til innovasjon og kommersialisering.

Rådet skal bidra til å sikre dialog og møteplasser mellom den offentlige sentrale helseforvaltningen, offentlige helse- og omsorgstjenester, universitets- og høyskolesektoren, instituttsektoren, privat sektor og brukerorganisasjonene.

Gjennom å legge til rette for samarbeid om helse- og omsorgsforskning, innovasjon og næringsutvikling, skal rådet bidra til god folkehelse, effektive helse- og omsorgstjenester av høy kvalitet og verdiskaping. Rådet skal videre delta i samfunnsdebatten og bidra i formidlingsarbeid.

Rådets mandat gjelder for perioden 2. januar 2020 til 2. januar 2024.

- Rådet skal bidra til en koordinert og helhetlig oppfølging av HelseOmsorg21- strategien. Rådet har en rådgivende rolle ovenfor de ulike aktørene.
- Rådet skal se hen til mål og tiltak i relevante stortingsmeldinger og nasjonale strategier og initiativ som er lagt frem i etterkant av HelseOmsorg21-strategien.
- Rådet skal gi råd om videreutvikling av HelseOmsorg21 Monitor.
- For øvrig definerer rådet hvilke oppgaver som er hensiktsmessige for å bidra til å nå sitt formål.

Rådsmøter i 2023

Rådet har hatt fem ordinære rådsmøter i 2023. Sakspapirer, presentasjoner og referater fra møtene er lagt ut på [nettsiden til HO21](#).

Aktiviteter i 2023

Rådets handlingsplan for 2022 – 2023 er lagt til grunn for rådets arbeid i 2023 (se handlingsplanen bakerst i rapporten). Det er gjennomført aktiviteter innenfor alle de tre hovedområdene *God folkehelse, Fremtidens helse- og omsorgstjenester og Verdiskaping og næringsutvikling*.

Rådet har i 2023 fortsatt å bidra til å skape en prosess og sette retning for dialog om en bærekraftig helsetjeneste og samtidig øke forståelsen for endringsbehovet og stimulere til økt omstillingstempo. En rekke av aktivitetene har vært innspill til planer og strategier. Det er i tillegg flere aktiviteter der rådet har vært proaktivt og selv initiert aktivitet gjennom å være koblingsagent for aktørene som jobber med helse og gjennom kronikker og arrangementer. Et hovedarbeid i 2023 har vært knyttet til helseindustri som eksportsatsing. Her har rådet og sekretariatet tatt et særlig ansvar for å koordinere innhenting av innspill fra virkemiddel- og næringslivsaktørene og relevante organisasjoner om forutsetningene for å øke helseindustriens eksport/markedsandeler. Rådet har jobbet med helsenæring over lang tid og er anerkjent som en viktig aktør i oppfølgingen av veikartet for helsenæringen som kom i 2023. En annen viktig prioritering for rådet har vært å bidra til at Kommunenes strategiske forskningsorgan (KSF) kan etableres som en permanent struktur med bærekraftige finansielle rammer. Strukturen fikk et løft i 2023 ved at det i statsbudsjettet for 2024 ble foreslått 10 millioner kroner til strukturen.

Høringsinnspill og uttalelser

Som i fjor har rådet i innspill til meldings- og strategiarbeid, vært særlig opptatt av å fremme behovet for et kunnskapsløft i kommunal sektor, fortsatt satsing på helsedata og infrastruktur, utvikling av helsenæringen og mulighetene teknologi og digitalisering gir og behovet for bedre samhandling og felles prioriteringer i helsetjenesten på tvers av nivåer.

De fleste innspillene har favnet alle de tre hovedområdene.

Følgende innspill og uttalelser er gitt i 2023:

- Tilsvar fra HelseOmsorg21-rådet til spørsmål om komitehøringen om LTP for forskning og høyere utdanning, 16.1.2023
- Høringssvar til forslag til vedlegg til forskrift om nasjonal løsning for tilgjengeliggjøring av helsedata, 7.2.2023
- Innspill til representantforslag om økt innovasjon i kommunal omsorgssektor, 21.3.2023
- Høringssvar – Digitalisering i Nasjonal helse- og samhandlingsplan, 30.3.2023
- Høringsinnspill til Folkehelsemeldingen Meld. St. 15 (2022-2023), 19.4.2023
- Høringssvar til NOU 2023: 4 Tid for handling, 27.4.2023
- Innspill til veikart for helsenæringen, 02.05.2023
- Høringssvar til forslag til endringer i helselovgivninga, 31.08.2023
- Høringsinnspill fra HelseOmsorg21-rådet til helse- og omsorgskomiteen (Statsbudsjettet 2024), 11.10.2023
- Høringsinnspill fra HelseOmsorg21-rådet til utdannings- og forskningskomiteen (Statsbudsjettet 2024), 16.10.2023
- HelseOmsorg21-rådets innspill til ny digitaliseringsstrategi, 30.11.2023

Dialog og formidlingsaktiviteter

Rådet skal være en nasjonal dialogarena mellom den offentlige sentrale helseforvaltningen, offentlige helse- og omsorgstjenester, universitets- og høyskolesektoren, instituttsektoren, privat sektor og brukerorganisasjonene. Rådet skal videre delta i samfunnsdebatten og bidra i formidlingsarbeid via nettsiden for HelseOmsorg21 og andre relevante kanaler.

Dette har rådet ivaretatt gjennom forskjellige dialogarenaer, både ved dialog med eksterne inviterte på rådsmøtene, gjennom diverse arrangementer og gjennom medieoppslag.

Dialog med eksterne aktører

- Dialog med HOD om strategien for persontilpasset medisin, januar 2023
- Dialog med Helsedirektoratet om finansieringsmodeller i helsetjenesten, februar 2023
- Dialog med Direktoratet for e-helse, mars 2023
- Dialog med Direktoratet og Helsedirektoratet om digitalisering i Nasjonal helse- og samhandlingsplan, mars 2023
- Dialog med Direktoratet for e-helse om European Health Data Space, juni 2023
- Dialog med Helsedirektoratet om anbudskonkurranser i EU og relevans for helsenæringen, juni 2023
- Dialog med Nærings- og fiskeridepartementet om veikart for helsenæringen, vår og høst 2023
- Dialog med Nasjonal eksportråd/sekretariatet om helseindustri som eksportsatsing, vår og høst 2023

- Deltagelse på toppledersamlingen til Helse- og omsorgsdepartementet. Per Morten Sandset, leder i HO21-rådet, 31.10.2023
- Dialog med SSB, NorTre om nasjonal infrastruktur for sekundærbruk av personsensitive data, november 2023
- Dialog med KS/KSF om planer for etablering av KSF (Kommunenes strategiske forskningsorgan), november 2023

Konferanser og arrangementer

Rådet har i 2023 jobbet videre med å øke synligheten av arbeidet og bli en tydeligere stemme i samfunnsdebatten. Rådet har hatt tre egne viktige arrangementer i 2023:

- Webinar: *Lav helsekompetanse og sosial ulikhet – flere perspektiver for å bli bedre*, 9.6.2023. (oppfølging av Folkehelsemeldingen)
- Arendalsuka 2023: *Raskt nok: utvikling av helsetjenesten i møte med eskalerende behov – kommende kollaps eller suksess*, 15.8. 2023
- Webinar: *Samhandling og digital hjemmeoppfølging – hvordan kan Norge bli verdens beste?*, 27.11.2023

I tillegg har rådet deltatt i planlegging og/eller som deltager/foredragsholder i følgende arrangementer:

- Arendalsuka 2023: *Veikart og verdikjeder viktige verktøy for å realisere potensialet i ny norsk helsenæring*, arrangert av Veksthuset for verdiskaping, Universitetet i Oslo, Aleap, The Life Science Cluster, LMI, HelseOmsorg21-rådet, 16.8.2023
- Arendalsuka 2023: *Livsviktig eksportsatsing - en lansering av partnerskap for helseteknologi og livsvitenskap*, arrangert av LMI, NHO, LO, Abelia, HO21-rådet, 21 av LMIs medlemsselskaper, 17.8.2023
- Nasjonal helsekonferanse 2023 arrangert av KS og HOD: *Prioritering i helse- og omsorgstjenesten*, 26.1.2023
- Helseteknologikonferansen 2023 arrangert av Tekna, Norway Health Tech og Norwegian Smart Care Cluster: *Helseindustri som eksportsatsing*, 19.8.2023

Kronikker og medieoppslag

Rådet har skrevet og/eller bidratt til følgende kronikker og medieoppslag i 2023:

- *Helsenæring må bli en strategisk eksportnæring*. Kronikk i Dagens medisin skrevet av Per Morten Sandset (leder HO21-rådet, Leif Rune Skymoen (LMI) og Christine Wergeland Sørbye (Oslo Science City), 13.02.2023
- *Fremtidens største helseutfordring er ulikhet*. Kronikk i Adresseavisen skrevet av HelseOmsorg21-rådet, 11.03.2023
- *Bedre helsekompetanse, og det må skje fort*. Kronikk i Stavanger Aftenblad skrevet av HelseOmsorg21-rådet, 27.09.2023
- *Fremtidens helsetjenester - kollaps eller suksess?* Kronikk i Kommunal rapport skrevet av Linn Getz, Johan Ronæs, Magne Wang Fredriksen og rådsmedlemmene Veronika Barrabés, Marte Kvittum Tangen og leder Per Morten Sandset, 6.11.2023

Rådets høringsinnspill, uttalelser og kronikker i 2023 er publisert på nettsiden til HO21 under menyfliken "[HelseOmsorg21-rådet mener](#)".

HelseOmsorg21-monitor

Forskningsrådet i samarbeid med HelseOmsorg21-rådet har fortsatt å drifte og videreutvikle monitoren i henhold til formålet.

Monitoren har blitt oppdatert i henhold til eksisterende datagrunnlag. Vi har dette året inngått et tettere samarbeid med Statistisk sentralbyrå etter at produksjon av FOU-statistikk har blitt overført fra NIFU til SSB. Parallelt med oppdateringer har vi som i fjor prioritert å gjøre monitoren mer synlig i form av publisering i sosiale medier. Målet med dette har vært å vise hvordan dataene i monitoren kan brukes på ulike måter og danne et kunnskapsgrunnlag for forskjellige målgrupper.

Vi har i 2023 fått inn datagrunnlaget om rapportering av brukermedvirkning i forskning og vi har gått igjennom datagrunnlaget. Sammen med Kreftforeningen og Stiftelsen Dam har vi laget forslag til visuell framstilling som vi har som mål å publisere våren 2024.

I vår inngikk vi et samarbeid med Norsk forening for Allmenntmedisin om dataene fra Allmenntmedisinsk forskningsfond. Disse dataene er nå systematisert og kodet. Målet er å få dataene ut i monitoren i løpet av våren 2024.

Mye av arbeidet i 2023 gikk med til å oppgradere og flytte hele HO21-monitoren over på en ny og sikrere plattform. Det er lagt mye arbeid ned i oppgradering og feilretting etter oppgradering. I tillegg har monitoren fått nytt utseende etter kravene i tilgjengelighetserklæringen.

Målsetningen for 2024 er at vi fortsetter med synliggjøring av monitoren som den viktige kunnskapsbanken. Samtidig har vi et mål om å videreutvikle monitoren på områder hvor vi har manglende datagrunnlag, dette gjelder kommunal sektor særskilt. Særlig aktuelt er data om forskningsaktivitet fra nasjonale kompetansetjenester og -sentre utenfor spesialisthelsetjenesten. Vi håper også å komme i gang med nyhetsbrev. Her venter vi på en egnet løsning. Dette arbeidet nærmer seg slutten.

Medlemmer av HelseOmsorg21-rådet 2023

Ifølge mandatet skal rådet ha 16 medlemmer med representanter fra universitets- og høgskolesektoren, spesialisthelsetjenesten, kommunesektoren og fastlegene, instituttsektor, næringslivet og frivillig sektor/brukerorganisasjoner. Rådet har hatt følgende medlemmer i 2023:

- Per Morten Sandset (leder), Universitetet i Oslo, Oslo
- Baard Christian Schem, Helse Vest, Bergen (til 31.8.2023)
- Bjørn Egil Vikse, Helse Vest (fra 3.10.2023)
- Esperanza Diaz, Folkehelseinstituttet og UiB, Bergen
- Gro Jamtvedt, OsloMet, Oslo
- Ingrid Stenstadvold Ross, Kreftforeningen, Oslo
- Knut-Inge Klepp, Folkehelseinstituttet, Oslo
- Kristin Weidemann Wieland, KS, Oslo. Vara: Monica Fossnes Petersson, KS, Oslo
- Lilly Ann Elvestad, Funksjonshemmedes fellesorganisasjon, Oslo
- Marte Kvittum Tangen, Norsk Forening for Allmenntmedisin (NFA), Tynset
- Siri Forsmo, NTNU, Trondheim
- Stein Olav Skrøvseth, Nasjonalt senter for e-helse-forskning, Tromsø

- Sveinung Tornås, Sunnaas sykehus (fra 16.1.2023 til 30.9.2023)
- Tarje Bjørgum, NHO, Abelia, Oslo
- Tom Christian Martinsen, St. Olavs hospital (fra 24.10.2023)
- Veronika Barrabes, Novartis, Oslo
- Wenche Dehli, Trondheim kommune, Trondheim
- Øivind Enger, Sarsia Seed, Bergen

HelseOmsorg21-rådets sekretariat 2023

Ansvar for HelseOmsorg21-rådets sekretariat er lagt til Norges forskningsråd og avdeling for Helse og offentlig sektor, ledet av avdelingsdirektør Ole Johan Borge.

Sekretariatet har i 2023 bestått av følgende medlemmer.

- Henrietta Blankson
- Karianne Solaas
- Tine Thorbjørnsen
- Katrine Rolid, HelseOmsorg21-monitor

Det har i tillegg blitt hentet inn ytterligere ressurser ved behov.

Handlingsplan for 2022 og 2023

God folkehelse	
Hovedmål/ønsket fremtidsbilde:	Delmål:
Kommunens strategiske forskningsorgan KSF er etablert med langsiktig finansiering	<ul style="list-style-type: none"> - Støtte opp om videreutviklingen av KSF - Fremme KSF's betydning for et kunnskapsløft for kommunene - Bidra med økt forståelse av rollen og oppgavene til KSF - Samarbeide med HOD og andre relevante aktører (f.eks. KS, Forskningsrådet, KD, KDD) om kunnskap om barrierer for måloppnåelsen av KSF
Befolkningen har høy tillit til styring, regulering og forvaltning av helsedata	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til at befolkningen får økt kjennskap til nytten av helsedata for forskning og bedre folkehelse, behandlingstilbud og helsetjenester
Kommunene arbeider kunnskapsbasert innenfor helse- og omsorg	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til at aktører på tvers av sektorer får økt forståelse og har større fokus på behovene for kunnskap og innovasjon i de kommunale helse- og omsorgstjenestene - Bidra til økt forskning og innovasjon i og for de kommunale helse- og omsorgstjenestene - Bidra til økt samarbeid og mer læring mellom aktørene i kommunal sektor og mellom kommunesektoren og andre offentlige og private aktører - Bidra til økt forståelse om at forebygging av sykdom og helsefremmende tiltak er viktige oppgaver for samfunnsaktører utenfor helsesystemet - Fremme behovet for representativ brukermedvirkning i utforming av tiltak, inkludert ivaretagelse av innvandrere og minoriteter
Offentlige og private aktører sørger for likeverdig innsats mellom forebygging og behandling	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til å styrke forebyggende og helsefremmede arbeid med kompetanse og kapasitet - Fremme behovet for å bruke mer midler på kunnskapsbasert forebygging og stimulere til forskning om effekt av tiltakene - Bidra med økt kunnskap om insentiver for å flytte innsatsen fra behandling til forebygging - Bidra til økt oppmerksomhet om overdiagnostikk, overbehandling og overforbruk av tjenester
Innbyggerne har like forutsetninger og muligheter for å oppnå god helse	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til at aktører utenfor helsesektoren har økt fokus på tiltak for å redusere ulikhet i helse - Bidra til økt fokus på innvandrerhelse og minoritetshelse - Bidra til økt fokus på pasienter/brukeres evne til selv å bidra til å bevare god helse - Fremme behovet for at kunnskap om helsekompetanse løftes i utdanningene

Fremtidens helse- og omsorgstjenester	
Hovedmål/ønsket fremtidsbilde:	Delmål:
Helse- og omsorgstjenestene er bærekraftige	<ul style="list-style-type: none"> - Starte en prosess og sette retning for dialog om en bærekraftig helsetjeneste - Definere hva en bærekraftig norsk helsetjeneste er og hva som er nødvendig for å nå det ønskende fremtidsbildet - Øke forståelsen av endringsbehovet og stimulere til økt omstillingstempo

Norge er et foregangsland for digitaliserte helse- og omsorgstjenester	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til økt kunnskap og bevisstgjøring rundt forutsetninger for digitalisering og innføring av ny teknologi i helse- og omsorgstjenestene - Bidra til økt bevisstgjøring og mer kunnskap om effekter av teknologi og digitalisering på innbyggere/brukere av tjenestene - Være pådriver for økt finansieringen av FoU innenfor helseøkonomi og modeller for kost-nytte beregninger - Fremme prinsippene om ansvarlig forskning og innovasjon (RRI) inkludert god og riktig brukerinvolvering ved utvikling og innføring av ny teknologi og digitalisering i tjenestene - Fungere som pådriver for mer pasientnære og sammenhengende tjenester gjennom økt bruk av digitalisering og teknologi - Være støttespiller for de mange andre som holder i dette temaet
Kliniske studier er en integrert del av helse- og omsorgstjenesten	<ul style="list-style-type: none"> - Skape økt forståelse hos alle målgrupper for mulighetene som kliniske studier gir for bedre pasientbehandling - Fremme tiltak som bidrar til at Norge blir et attraktivt utprøverland - Være en pådriver for gode støttesystemer for kliniske studier - Være pådriver for enklere innhenting av data fra journal til register og støtte opp om kvalitetshevede tiltak for helsedata fra offentlige kilder - Bidra til at mer effektive og integrerte systemer og støttefunksjoner for kliniske studier utvikles og tas i bruk
Befolkningen tilbys kliniske studier i den kommunale helse- og omsorgstjenesten	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til økt kunnskap om kliniske studier i den kommunale helse- og omsorgstjenesten - Fremme behovet for flere studier og kunnskap om ikke-medikamentelle intervensjoner og om sykdommer med stor sykdomsbyrde
Norsk helsepersonell er godt tilpasset fremtidens helsetjeneste	<ul style="list-style-type: none"> - Fremme debatt om dagens utdanninger og profesjoner er tilpasset fremtidens behov - Bidra med innspill til Helsepersonellkommissjonens arbeid
Befolkningen involveres i utviklingen av likeverdige og inkluderende helse- og omsorgstjenester	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til økt forståelse av hva reell brukerinvolvering innebærer - Understreke behovet for medvirkning med aktuelle målgrupper - Fremme økt bruk av sivilsamfunnet (organisasjoner, lag, foreninger) i folkehelsearbeidet
Offentlige og private aktører utnytter helsedata til forskning og innovasjon	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til realiseringen av Helsedataservice og Helseanalyseplattformen - Bidra til økt kunnskap om og bedre samordning av de ulike lover og regulering for eierskap, forvaltning og bruk av helsedata

Verdiskaping og næringsutvikling	
Hovedmål/ønsket fremtidsbilde:	Delmål:
Norge har et velfungerende økosystem for utvikling av helsenæring	<ul style="list-style-type: none"> - Synliggjøre styrker og svakheter i det norske økosystemet for utvikling av helsenæring og foreslå mulige forbedringstiltak - Påvirke aktører i økosystemet til å bedre imøtekomme helsenæringens utfordringer og behov - Påvirke bevilgende myndigheter og virkemiddelapparatet til å innføre bedre tilpassede støtteordninger og insentiver for utvikling av helsenæring - Fremme grunnleggende forskning som forutsetning for innovasjon og næringsutvikling - Fremme behovet for fasiliteter for simulering og testing av nye tjenester og produkter

<p>Hjemmemarkedet for norsk helsenæring er bærekraftig og konkurransedyktig</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til å styrke og profesjonalisere samarbeidet mellom offentlige aktører om IOA og skalering - Bidra til å styrke helsetjenestens forståelse av sin rolle som strategisk innkjøper og mulighet for å bidra til næringsutvikling i Norge. - Fremme nødvendigheten av et hjemmemarked og referanse kunder for å sikre internasjonal konkurransedyktighet for norske helsenæringsbedrifter - Sørge for at arbeidet for en mer innovativ offentlig sektor inkluderer viktige perspektiver fra helsetjenestene
<p>Norsk helsesektor (helsetjenesten og helsenæringen) har relevant kompetanse og kunnskap om innovasjon og IOA</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til økt kunnskap om potensialet, mulighetene, utfordringene og effektene knyttet til bruken av IOA spesielt i helsetjenestene - Styrke kjennskapen til og kompetansen rundt prosessene for IOA i helsetjenesten og helsenæringen - Fremme behovet for økt kompetanse om helseøkonomi og gevinstrealisering
<p>Kultur for næringsutvikling innenfor helse fremmes i alle sektorer</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gi aktørene i helsetjenestene og UoH-sektoren mer kjennskap til hvorfor de skal engasjere seg i næringsutvikling - Være en pådriver for næringsutvikling og økt kommersialisering fra grunnleggende forskning - Fremme nødvendigheten av og bidra til tillitsfullt samarbeid på tvers av sektorer - Sørge for at regjeringens tiltak innenfor lederutvikling, oppdragsbrev og andre aktiviteter er tydelige og virkningsfulle